

General armije
NIKOLA LJUBIČIĆ

Ostvarivanje stavova XI kongresa SKJ o razvoju sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i jačanju odbrambene snage našeg društva

*Izlaganje na 17. sednici Centralnog komiteta SKJ
26. februara 1981. godine*

Stavovi Jedanaestog kongresa SKJ imaju istaknuto mjesto u stvaralačkoj razradi koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Njihovo ostvarivanje zahtijevalo je intenzivnu aktivnost Saveza komunista i drugih organizovanih socijalističkih snaga na dogradnji odbrambeno-zaštitne organizovanosti i jačanju snaga odbrane i bezbjednosti našeg samoupravnog socijalističkog društva. Za nama je gotovo trogodišnji period ostvarivanja kongresnih opredjeljenja i odluka, u kome smo stekli dragocjena iskustva i pouke. Zbog toga je sasvim razumljivo što se ova tema razmatra na sjednici Centralnog komiteta SKJ. Analizirajući dostignute rezultate i aktuelna pitanja, ovom prilikom bi trebalo da sagledamo i neposredne zadatke u daljoj izgradnji i razvoju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

O odbrani i bezbjednosti zemlje Centralni komitet prvi put raspravlja bez druga Tita — stratega narodnooslobodilačke borbe i revolucije i tvorca koncepcije opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Pripremajući današnju sjednicu nismo mogli da se oslonimo na njegovu živu riječ, neposredna uputstva i pouke, koji nikada u sličnim prilikama nisu izostajali. Titovo stvaralaštvo, me-

đutim, i sada nam je, i uvijek će biti, siguran oslonac i orijentacija u svim našim opredjeljivanjima i akcijama.

U proteklih četrdeset godina, koliko nas bezmalo dijeli od početka ustanka i revolucije, a i znatno ranije, Titova misao i djelo neprekidno su potvrđivali svoju životnost i univerzalno značenje. Kao izraz jugoslovenske revolucije i socijalističke izgradnje oni su utkani u sve vrijednosti naše stvarnosti, u njima se sadrže nepresušna vrela snage i neugasivi putokazi k novim stvaralačkim pretnućima. Zbog svega toga će naše sadašnje i buduće aktivnosti u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti biti logičan, kontinuiran nastavak Titove politike i prakse.

Razvoj međunarodnih odnosa i njihov uticaj na odbrambeno organizovanje našeg društva

Odluke Jedanaestog kongresa SKJ o opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti ostvarivale su se u uslovima stalnog pogoršavanja međunarodnih odnosa i vrlo teške vojno-političke situacije. Krupne protivrječnosti savremenog svijeta sve se više produbljuju, a dalji razvoj događaja neizvjestan je i teško predvidiv. Složene i brojnim opasnostima bremenite svjetske političke prilike još više komplikuju sve veći ekonomski problemi, jer energetska kriza, inflacija, nezaposlenost i druge teškoće ozbiljno pogađaju sve, naročito zemlje u razvoju.

Takva međunarodna situacija, kao posljedica politike koja se vodi s pozicija sile, blokovskog nadmetanja i borbe supersila za prestiž i sfere uticaja, podstiče trku u naoružavanju, čiji se kraj ne nazire. Predviđa se da će se vojni izdaci u svijetu za tekuću finansijsku godinu popeti na 550 milijardi dolara, ili 1,5 milijardu dolara dnevno. Stokovi nuklearnog oružja odavno su dostigli razmjere besmisla, ali se uprkos tome najavljuje razvijanje i uvođenje u naoružanje novih nuklearnih i konvencionalnih borbenih sredstava.

Mada OUN, nesvrstane zemlje i druge progresivne snage u svijetu ulažu napore da se ograniči naoružavanje, ili bar donekle obezbijedi kontrola nad njim, u tome se u dovoljnoj mjeri ne uspijeva. Pregovori i sporazumi o ograničavanju vojnog faktora i razoružavanju često su samo predah pred novu i još veću trku u naoružavanju. Rječit primjer za to su probe nuklearnih ubojnih sredstava. Do 1963. godine, kada je postignut sporazum o njihovom ograničavanju, izvršeno je oko 450, a od tada do prošle godine oko 550 proba. Danas samo osam zemalja raspolaže nuklearnim oružjem,

ali u narednih pet godina, s obzirom na ekonomske mogućnosti pojedinih država, broj se može popeti na 30, što povećava i značaj ostvarivanja međunarodne kontrole u toj oblasti.

Svijet sve više zabrinjava i to što se razvojem taktičkog nuklearnog oružja praktično otvara put njegovoj upotrebi u ograničenom ratu, što bi moglo dovesti do toga da se lokalni ili regionalni rat proširi u sukob najširih razmjera. To povećava opasnost po bezbjednost onih zemalja koje nemaju nuklearnog oružja. Uspostavljena ravnoteža u vojnoj moći i obostrano posjedovanje razornih borbenih sredstava dovode do izbjegavanja direktne vojne konfrontacije između velikih sila. Ali, porast kvaliteta i kvantiteta naoružanja ne čini svijet bezbjednim. Naprotiv, on nosi veću opasnost za svjetski mir, a posebno za sigurnost malih zemalja. To potvrđuje i činjenica što se zbog širenja zona uticaja, u zonama takozvanih nedefinisanih interesa sve češće primjenjuju raznovrsni oblici vojnog pritiska, prijetnje, vojne intervencije i ratovi.

Situacija puna opasnosti prijeti na Bliskom i Srednjem istoku, azijskom kontinentu, jugu Afrike, a toga ima i u drugim područjima svijeta.

Evropa je posebno u središtu pažnje politike velikih sila. Na tom kontinentu je najveća koncentracija vojnih efektiv. Zato trka u naoružavanju ima na evropskom kontinentu naglašeniji prizvuk.

Veliko nepovjerenje u međunarodnim odnosima izazivaju povećavanje finansijskih sredstava za naoružanje i najavljeno postavljanje novih nuklearnih sredstava u nekim evropskim zemljama.

Navedenim opasnostima treba dodati i stalno povećavanje vježbovnih aktivnosti. Njih je sve više po vrstama — na kopnu, moru i u vazduhu — i po broju učesnika. Takvo stanje zabrinjava sve zemlje, a pogotovu one koje žele mir na svojim granicama. Sredozemlje i jugoistok evropskog kontinenta su područja u kojima se takođe povećavaju vojni kontingenti. Flotne snage u Sredozemnom moru stalno jačaju. Formirane su komande koje objedinjavaju snage za dejstvo na južноеvropskim pravcima. Stvaraju se novi vojni efektiv i za brze intervencije, jačaju brojni elementi infrastrukture, povećavaju se ukupne ratne materijalne rezerve.

Tako se i prostor na kome se nalazi naša zemlja objektivno našao u središtu evropskih i širih vojno-političkih zbivanja iz čega proističu određene posljedice po našu bezbjednost i ukupnu odbranbenu politiku. Zbog toga moramo vrlo ozbiljno da pratimo događaje u tim područjima i šire, jer stvaranje kriznih žarišta bilo koje vrste u Evropi ili u ma kojem dijelu svijeta koja mogu dovesti do promjene odnosa snaga, velika je opasnost za svjetski mir.

Ovo što se sad dešava u svijetu, ratovi koji se vode u nekim područjima, dalje jačanje vojnog faktora i pritisci sa pozicija sile, ukazuje na to da će se snage koje teže osvajanju i porobljavanju drugih zemalja još dugo koristiti ratom kao sredstvom politike. Ratovi i vojne intervencije, kojih je u minule tri decenije bilo u prosjeku pet godišnje, i drugi oblici ugrožavanja — jesu realnost koja će trajnije karakterisati međunarodne vojno-političke odnose.

Lokalni i ograničeni ratovi mogući su gotovo u svim dijelovima svijeta. Tome doprinose i mnogobrojni neriješeni ekonomski i socijalni problemi u mnogim zemljama.

Sagledavajući opasnosti i posljedice koje prijete čovječanstvu od rata predstavnici mnogih progresivnih oslobodilačkih pokreta i ličnosti su upozoravali i tražili izlaze.

Tako, govoreći na Jedanaestom kongresu SKJ predsjednik Tito je ukazao na pravce izlaska iz tako složene i neizvjesne međunarodne situacije. Naša zemlja, naime, smatra da sadašnji koncept detanta, koji je zapao u najozbiljniju krizu, ne može da obezbijedi trajan i siguran izlaz iz stanja koje vodi hladnoratovskoj politici i sukobima sa najozbiljnijim posljedicama. Pravo rješenje, u tom pogledu, vidimo u univerzalnoj politici međunarodnog sporazumijevanja i dogovaranja, odnosno u izgrađivanju takvih odnosa u kojima će sada suženi front sporazumijevanja biti nadgrađen aktivnim angažovanjem nesvrstanih zemalja i drugih subjekata međunarodne zajednice. Predlogom o obnavljanju i jačanju detanta u Evropi, iznijetim na Konferenciji o evropskoj bezbjednosti i saradnji u Madridu, Jugoslavija je tim nastojanjima dala još jedan konkretan doprinos.

U situaciji kada se postojeća krizna žarišta produbljuju i javljaju nova, neophodno je da nesvrstane zemlje ulože povećane napore radi očuvanja svjetskog mira. Krupan prilog u tom pogledu su i rezultati nedavno održane ministarske konferencije u Nju Delhiju. Treba i ovom prilikom naglasiti da će se naša zemlja, kao i na toj konferenciji i uvijek u prošlosti, i ubuduće zalagati za jačanje jedinstva i akcione sposobnosti nesvrstanog pokreta kao nezamjenjivog činioca u borbi za mir i bezbjednost u svijetu. Jedinstvom u pokretu nesvrstanosti, na osnovi izvornih principa, sužava se prostor za nastup snaga dominacije i hegemonije i podsijecaju se korijeni politike interesnih sfera i uticaja. U tom kontekstu Jugoslavija se aktivno angažuje i zalaže za miroljubivo rješavanje postojećih sporova i sukoba među nesvrstanim zemljama.

U pravcu prevazilaženja sadašnje situacije djeluju i druge snage mira i progresa, što otvara perspektivu i sadašnje odnose ne

čini izglednijim. Jugoslavija nikada nije smatrala da su gorući svjetski problemi nerješivi, jer u svijetu ne djeluju samo one snage zbog kojih su međunarodni odnosi tako teški i složeni. U novogodišnjoj poruci Predsjedništva SFRJ se s tim u vezi kaže da »ohrabruje to što jačaju otpori glavnim uzrocima takvog stanja — blokovskom nadmetanju i politici sile, raznim pritiscima i mešanju u unutrašnje stvari drugih, svim vidovima ugrožavanja suvereniteta, slobode i nezavisnosti naroda i zemalja«.

Cijeneći ukupan razvoj međunarodnih odnosa, a da bismo osigurali uslove za mirnu izgradnju našeg društva, mi ćemo i ubuduće sarađivati sa svim snagama koje se bore za mir, ali ćemo u isto vrijeme jačati snage odbrane i samozaštite.

Sav naš poslijeratni razvitak pokazao je da ukoliko smo jači i za odbranu organizovaniji, utoliko smo sigurniji da ćemo preduprediti svaki oblik ugrožavanja naše nezavisnosti i slobode.

Uporedo s jačanjem vojnog faktora i primjenom politike s pozicija sile, danas se u svijetu podstiču i razni drugi oblici preko kojih se ugrožava bezbjednost pojedinih zemalja. Snage koje teže osvajanju računaju i na povećano aktiviranje unutrašnjeg neprijatelja u zemljama koje su objekat ugrožavanja. U takvoj orijentaciji ohrabruju ih rezultati koji su ostvareni u nekim dijelovima svijeta.

Realno je očekivati da će se u mjeri u kojoj se bude usložavala vojno-politička situacija primjenjivati različiti oblici specijalnog rata uopšte, pa i prema našoj zemlji. Jugoslavija je i do sada bila izložena takvoj aktivnosti, a treba računati na to da će se ta nastojanja ubuduće pojačavati.

Zahvaljujući efikasnosti društvene samozaštite, uspješnom djelovanju organa bezbjednosti i prije svega stalnoj idejno-političkoj akciji Saveza komunista, neprijatelj u svojoj aktivnosti prema našoj zemlji nije imao uspjeha. Savez komunista i druge organizovane socijalističke snage, međutim, i dalje treba da poklanjaju punu pažnju sprečavanju i suprotstavljanju svakoj aktivnosti koja je usmjerena ka destabilizaciji i slabljenju društveno-ekonomskog, političkog i odbrambeno-zaštitnog sistema naše zemlje. Osim aktivne idejne i političke borbe, i sve druge mjere i akcije protiv neprijateljskog djelovanja moraju biti odlučno, energično i na vrijeme poduzete.

Pogoršani međunarodni odnosi i nepovoljna vojno-politička zbivanja u svijetu, čija sam neka od obilježja ukratko iznio, postavljaju pred Savez komunista i naše društvo u cjelini krupne obaveze i zadatke u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti.

Poslije Jedanaestog kongresa SKJ razvijena je vrlo dinamična i široka aktivnost svih društvenih činilaca na ostvarivanju njegovih stavova i odluka. Danas, kada analiziramo rezultate, možemo reći da se osnovna opredjeljenja Kongresa u pogledu daljeg razvoja odbrane i zaštite uspješno sprovode u život. Izgrađivan na najširim samoupravnim osnovama, na inicijativi i stvaralaštvu miliona radnih ljudi i građana i svih organizovanih socijalističkih snaga, naš odbrambeno-zaštitni sistem snažno je ojačao i u stalnom je usponu.

Podruštvljena odbrana i zaštita je jedinstvena funkcija društva

Polazeći od nedjeljivosti odbrane i bezbjednosti zemlje, Jedanaesti kongres SKJ posebno je istakao potrebu još tješnje povezanosti i jedinstva u ostvarivanju ciljeva opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Suština te orijentacije bila je da se osigura takva organizovanost društva koja će omogućavati angažovanje svih ljudskih i materijalnih potencijala radi uspješnog suprotstavljanja svakom obliku ugrožavanja nezavisnosti, teritorijalnog integriteta i ustavnog poretka SFRJ. Efikasnost tog koncepta o jedinstvu odbrane i zaštite potvrđuje se na mnogobrojnim vježbama i provjerama naše osposobljenosti i pripremljenosti.

Naša aktivnost je u posljednje dvije godine posebno bila usmjerena ka podsticanju područstvljavanja odbrane i bezbjednosti, a prije svega ka jačanju uloge radnih ljudi i građana u sistemu odbrane i zaštite. Ideju o tome lijepo je izrazio drug Tito u referatu na Jedanaestom kongresu kada je rekao: »Radni ljudi i građani — samoupravljači — sami organizuju svoju odbranu i zaštitu u radnim i društveno-političkim zajednicama, a samo neophodne zajedničke poslove prenose na društvene, za to specijalno organizovane institucije, kao što su Jugoslovenska narodna armija i službe bezbjednosti. Na taj način u praksi obezbjeđujemo područstvljavanje odbrambene funkcije, koja je u drugim društvenim sistemima otuđena od radnog čovjeka. To je praktično ostvarivanje marksističke koncepcije naoružanog naroda«.

U ostvarivanju te Titove zamisli postignuti su značajni rezultati. Zadaci na području odbrane i zaštite predmet su interesovanja, brige i neposredne aktivnosti svih činilaca društveno-političkog sistema. Radni ljudi i građani postaju istinski nosioci odbrambenih priprema i samozaštitne aktivnosti, a aktuelna pitanja iz ove oblasti

su sve više dio svakodnevnih političkih rasprava i samoupravnih odnosa. Takva uloga samoupravljača, prirodno je, usloвила je i jačanje uloge organizacija udruženog rada, mjesnih zajednica i opština u odbrani i zaštiti, u kojima se one u ukupnom samoupravnom preobražaju — na osnovama Ustava i Zakona o udruženom radu — javljaju kao njihove izvorne funkcije. Iako je to za sada ispod stvarnih mogućnosti, sve više se i na tom području potvrđuje uloga samoupravnih tijela, delegacija, delegatskih skupština i njihovih političko-izvršnih i upravnih organa.

Posebna vrijednost postignutih rezultata je u tome što je organizovanje odbrane i zaštite u velikoj mjeri preneseno na samoupravne organizacije i zajednice, na republike, pokrajine i opštine, i što obuhvata sva područja društvenog života. To je omogućilo da se naš odbrambeno-samozaštitni sistem zasniva na konkretnoj ocjeni stanja, potreba, materijalnih i drugih mogućnosti svakog dijela društveno-političkog i ekonomskog sistema zemlje, a zahvaljujući tome je on osposobljen za uspješno funkcionisanje u svim situacijama.

Rat koji bi u naše vrijeme mogao biti nametnut našoj zemlji bio bi sveobuhvaatan i totalan i podrazumijevao bi maksimalno naprezanje svih ljudskih i materijalnih potencijala zemlje. Sistem opštenarodne odbrane i društvene samozaštite koji izgrađujemo osigurava organizovano učešće i pripremanje svih snaga društva u efikasnom suprotstavljanju agresoru i izvojevanju pobjede.

Za vođenje opštenarodnog odbrambenog rata imamo sve preduslove i prednosti. Prije svega, imamo idejno i politički jedinstven Savez komunista, i jedinstvo naših naroda i narodnosti kao izraz njihove svijesti da su sudbinski međusobno povezani, da jedni bez drugih ne mogu slobodno živjeti i opstojati, da samo u socijalističkoj samoupravnoj zajednici mogu imati osiguranu svoju pravu budućnost i slobodu.

Opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu razvili smo na jedinstvenim ciljevima i interesima svih naših naroda i narodnosti. U tom jedinstvu, u ravnopravnom položaju i zajedničkim interesima i ciljevima dolaze do izražaja sva izvorna, suverena prava naroda i narodnosti, sve nacionalne, republičke, pokrajinske, regionalne i druge osobenosti.

Jugoslovensku narodnu armiju i teritorijalnu odbranu izgrađujemo na osnovama jedinstvene doktrine i strategije, jedinstva rukovođenja i komandovanja, pripreme i mobilizacije.

Jugoslovenska narodna armija je u periodu od XI kongresa do danas izvršavala zadatke koje su joj postavili Savez komunista, drug Tito i naše društvo. Razvijajući se u skladu s potrebama i materi-

jalnim mogućnostima zemlje, ona je osposobljena da izvrši sve zadatke koje bi joj mogli postaviti naši narodi i narodnosti i koje od njih zemlja očekuje da izvrši. Mi znamo da su sredstva koja društvo izdvaja za JNA znatno opterećenje za zajednicu. Ali mislim da u međunarodnim uslovima kakvi traju nema drugog rješenja, niti možemo dozvoliti zaostajanje u tehničkom pogledu i u njihovoj borbenoj izgradnji.

Vojno komandovanje i partijska organizacija u JNA angažovali su se u maksimalnoj štednji na svim stepenima, u čemu su postignuti značajni rezultati. Nastavljanje tim putem će i ubuduće biti jedan od naših prioriternih zadataka.

JNA je savremeno naoružana i osposobljena za dještvo na cijelom jugoslovenskom ratištu i uvijek je spremna da zajedno s jedinicama teritorijalne odbrane u društveno-političkim zajednicama, radnim organizacijama i jedinicama civilne zaštite obezbijedi zemlju od iznenađenja.

U modernizaciji JNA u narednom periodu posebna pažnja će se posvetiti osavremenjavanju vidova, rodova i službi, povećavanju vatrenih mogućnosti u borbi protiv vazdušnih i oklopnih ciljeva, protivdesantnoj borbi i manevarskim sposobnostima operativnih i taktičkih sastava u užim i širim prostorima ratišta. Na taj način naše oružane snage osposobljavamo za borbena dještva protiv glavnih nosilaca agresorove udarne i vatrene moći. U skladu s tim razvijamo odgovarajuća borbena sredstva — za dještvo na kopnu, moru i u vazduhu. Za odbranu našeg mora i priobalja imamo male ali brze, dobro naoružane i za borbu spremne plovne sastave koji mogu uspješno da vode borbena dještva za odbranu našeg Jadrana.

U izgradnji štabova, komandi i jedinica JNA, povećavanju borbene gotovosti i učvršćenju moralno-političkog jedinstva vojničkog i starješinskog sastava veliku ulogu su odigrale organizacije SK u JNA. Sada u Armiji ima oko 100.000 članova SKJ. Među oficirima ih je 99, a među mlađim oficirima 94,5 odstø. Preko 25 procenata cjelokupnog sastava ratne armije čine komunisti, a oko 83 posto rezervnih oficira sa ratnim rasporedom u JNA članovi su Saveza komunista. Broj članova SKJ stalno raste, ali je u nekim sredinama potrebno da još veći broj partijskih i drugih političkih radnika dobije ratni raspored u oružanim snagama.

Na XI kongresu SKJ je još jednom podstaknut razvoj teritorijalne odbrane. Doktrinarni stavovi o njenoj izgradnji prihvaćeni su u svim sredinama. Teritorijalna odbrana, bez obzira na to u kom se obliku formiraju njene jedinice, sve više dobija obilježja samorganizovanja radnih ljudi i građana za izvršavanje zadataka u mo-

gućoj oružanoj borbi i u društvenoj samozaštiti. U razvoju te komponente naših oružanih snaga sve više dolazi do izražaja uloga republika i autonomnih pokrajina, opština, mjesnih zajednica i OUR-a.

U protekle dvije godine dosta je urađeno na usavršavanju organizacijsko-formacijske strukture, mobilizacijske gotovosti i obuke pripadnika teritorijalne odbrane. Time je završena jedna značajna etapa u njenom razvoju. Teritorijalna odbrana je izrasla u millionsku oružanu snagu, i njene jedinice, čija veličina ničim nije ograničena, već danas pokrivaju cijelu teritoriju naše zemlje.

Zajedno sa Jugoslovenskom narodnom armijom, teritorijalna odbrana je činilac odvrćanja, nosilac oružane borbe i okosnica opštenarodnog otpora, posebno na privremeno zaposednutoj teritoriji.

Značajan doprinos razvoju i jačanju teritorijalne odbrane daju aktivni Saveza komunista, koji su obrazovani u svim njenim jedinicama i štabovima i redovno rade i djeluju na vježbama. U toj komponenti naših oružanih snaga sada imamo oko 22 odsto članova SK, a među oficirima preko 86 odsto.

Razvoj oružanih snaga išao je ukorak s razvojem vojne nauke, pa je u duhu koncepcije opštenarodne odbrane dalje razrađena ratna vještina, a razrađeni su i drugi oblici borbe i suprotstavljanja agresoru. Krupne rezultate dao je i naučnoistraživački rad u oblasti proizvodnje naoružanja i vojne opreme. U realizaciji velikog broja istraživačkih zadataka ostvarena je plodna saradnja s naučnim institucijama u društvu, mada se još nedovoljno iskorišćavaju mogućnosti.

Snage civilne zaštite su narasle na blizu 2,5 miliona ljudi. U njima ima preko 66.000 jedinica i oko 14.000 štabova. Znatno su poboljšani kvalitet i forme njihovog obučavanja za izvršavanje zadataka u miru i u ratu i za sadejstvo sa ostalim komponentama opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Poboljšane su i mjere civilne zaštite, mada su još nedovoljne, posebno kada je riječ o izgradnji skloništa, što je u znatnoj nesrazmjeri s potrebama.

Uzoran stepen organizovanosti, opremljenosti i osposobljenosti civilne zaštite potvrđen je prilikom otklanjanja posljedica velikih zemljotresa koji su pogađali neke dijelove naše zemlje i u svim drugim situacijama kada se trebalo boriti protiv stihije — vode, požara i drugih elementarnih nepogoda. Štete koje nam one donose su, na žalost, i dalje velike, što na poseban način obavezuje sve činioce društvene samozaštite.

Služba osmatranja, obavješćavanja i uzbunjivanja se, uprkos tome što ima izvjesnih rezultata, dosta sporo razvijala. Još nemamo

organizaciono i funkcionalno povezan i jedinstven sistem. Potrebno je ulagati više napora kako bi se taj sistem osposobio za efikasnije izvršavanje namjenskih zadataka u miru i ratu.

Dosljedno ostvarivanje koncepcije naoružanog naroda

Posebno želim da naglasim da smo poslije XI kongresa znatno unaprijedili osposobljavanje radnih ljudi i građana, a naročito omladine, za zadatke odbrane i zaštite. U školama i na fakultetima, u radnim i društvenim organizacijama, mnogobrojnim nastavnim centrima u JNA, teritorijalnoj odbrani i civilnoj zaštiti više od polovine stanovništva Jugoslavije stiče znanja i vještine neophodne za učešće u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti. Kadar za oružane snage i za potrebe odbrane i zaštite u cjelini osposobljavamo u našim vojnim školama. Za naše potrebe imamo vrlo razgranat vojni školski sistem, a prema mogućnostima školujemo i znatan broj kadra iz nekih nesvrstanih prijateljskih zemalja, čime doprinosimo jačanju njihove odbrambene sposobnosti.

Izmjenom Zakona o vojnoj obavezi stavili smo sve mlade ljude u jednak položaj i obezbijedili da se u najpogodnijem dobu života, prije nego što se uvrste u proizvodni rad ili odu na fakultete, osposobe za odbranu zemlje, uključiv i učešće u oružanoj borbi. Takvim rješenjem znatno je unaprijeđen sistem vaspitanja i obrazovanja mlade generacije za zadatke opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

Posljednjih godina Savez komunista poklanja mnogo pažnje osposobljavanju privrede i društvenih djelatnosti za funkcionisanje u mirnodopskim vanrednim situacijama i u ratu. Danas u zemlji praktično nema organizacije udruženog rada bez plana ratne proizvodnje i plana odbrane i zaštite, a potrebe i mogućnosti utvrđeni su na svim stepenima. Na desetine hiljada proizvođača usaglašavaju planove proizvodnje, prometa i usluga sa uslovima u ratu, pri čemu se sve više afirmišu samoupravno sporazumijevanje i društveno dogovaranje.

Proizvodnja u brdsko-planinskim područjima, uprkos izvjesnom napretku ostvarenom posljednjih godina, još ne zadovoljava. Sporostvaruje naša težnja da se brže razvijaju ta područja, pa se ne postižu očekivani rezultati, pogotovu u proizvodnji hrane i povećanju stočnog fonda.

Poseban je problem veliki odliv stanovništva iz tih krajeva, pogotovo onog koje je najsposobnije za proizvodnju i učešće u odbrani zemlje.

U pripremanju privrede u cjelini, a naročito velikih tehničkih sistema — energetskog, putnog, pomorskog i vazdušnog saobraćaja, veza, vodoprivrede i drugih, ostvareni su početni rezultati, ali će morati da se uloži još više napora kako bi se privreda svestrano osposobila za funkcionisanje u svim situacijama.

Imajući na umu značaj ekonomske i tehnološke samostalnosti zemlje za odbranu, potrebno je pooštrevati kriterijume o uslovima pod kojima se uvozi tehnologija u jugoslovensku privredu. To je pitanje i inače aktuelizovano politikom i mjerama ekonomske stabilizacije, i u središtu je pažnje Saveza komunista.

Kad je riječ o rezultatima u privredi, treba spomenuti i značajne uspjehe koje postizemo u proizvodnji naoružanja i vojne opreme. Zahvaljujući naporima naših radnih ljudi i naučnog kadra i neprestanoj brizi Saveza komunista i društvene zajednice, i na tom području ostvarujemo princip oslanjanja na sopstvene snage, koji je bio i ostao suštinsko obilježje naše političke i vojne strategije. Sve je to omogućilo da se uspješno ostvaruje planirani obim tehničke modernizacije oružanih snaga. JNA i teritorijalna odbrana dobijaju sve veći broj najsavremenijih borbenih sredstava i sistema, posebno za vođenje protivoklopne i protivdesantne borbe i za protivvazдушnu odbranu.

Želim da kažem da sve uspješnijom vojnoekonomskom razmjenom sa zemljama u razvoju i drugim, ostvarujemo značajne finansijsko-devizne rezultate.

Svim tim dostignućima treba dodati i krupne uspjehe u pripremanju svake naše mjesne zajednice, opštine, gradske i regionalne zajednice, pokrajine i republike za funkcionisanje u opštenarodnom odbrambenom ratu. Ti subjekti našeg političkog sistema sve uspješnije ostvaruju svoju Ustavom utvrđenu ulogu u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti.

Rezultati o kojima sam govorio na nabjbolji način potvrđuju ocjenu da je Savez komunista poslije Jedanaestog kongresa SKJ ojačao svoju vodeću idejno-političku ulogu u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti. Organizacije Saveza komunista, gotovo bez izuzetka, svjesne su svoje posebne političke odgovornosti za stanje odbrambenih priprema i ostvarivanje samozaštite u sredinama u kojima djeluju. Proširen je krug pitanja iz te oblasti kojima se one bave, a i povećala se njihova sposobnost za sagledavanje i procjenjivanje svih društveno-ekonomskih i političkih činilaca koji utiču na snagu naše odbrane i efikasnosti društvene samozaštite.

Kao inicijator aktivnosti svih činilaca našeg odbrambeno-zastitnog organizovanja i nosilac masovne političke akcije, Savez ko-

munista sve uspješnije ostvaruje svoju ulogu dosljednim djelovanjem komunista u sistemu socijalističkog samoupravljanja. U borbi za izgradnju i djelovanje svenarodnog fronta odbrane i zaštite posebno se afirmiše uloga Socijalističkog saveza kao fronta organizovanih socijalističkih snaga i svih rodoljuba zemlje. Sve je uspješnija aktivnost i Saveza sindikata, Saveza socijalističke omladine, Saveza rezervnih vojnih starješina, Saveza udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata, društvenih organizacija i udruženja građana.

Krupan prilog jačanju jedinstva opštenarodne odbrane i društvene samozaštite i ostvarivanju vodeće uloge i odgovornosti Saveza komunista u ovoj oblasti daju komiteti za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu. Kao političko-operativna tijela oni su formirani na svim stepenima — od osnovnih organizacija udruženog rada i mjesnih zajednica do republika i pokrajina. Njihovo konstituisanje proizašlo je iz naglašenog značaja operativnog praćenja i procjenjivanja političko-bezbjednosne situacije, i iz potrebe za potpunijim usmjeravanjem i koordiniranjem mjera i akcija u ostvarivanju jedinstvenih ciljeva odbrane i zaštite. Komiteti su opravdali postojanje i potvrdili svoj značaj u osiguravanju efikasnosti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Kao trajna institucija našeg društveno-političkog sistema, oni bi imali veoma odgovornu ulogu i u eventualnim vanrednim situacijama i u ratu.

Dosadašnja vrlo plodna i dinamična aktivnost komiteta dovoljna je osnova za prevazilaženje nekih nejasnoća i nedosljednosti u njihovom djelovanju. Novi zakon o opštenarodnoj odbrani, koji u toku godine treba da bude usvojen, sa svoje strane će podstaći rad i još potpunije ispoljavanje komiteta za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu.

Koncepcija opštenarodne odbrane i društvene samozaštite SFRJ je koncepcija mira

Po svojoj društveno-političkoj suštini ona je odbrambena i potvrđuje spoljopolitičku orijentaciju i spremnost Jugoslavije da, na poznatim osnovama, razvija odnose sa svim susjedima i drugim, velikim i malim, državama, oslobodilačkim i drugim progresivnim pokretima. Naša zemlja razvija svoj odbrambeni sistem prije svega da bi mogla da odvrati agresiju, što se u današnje vrijeme, kada postoje jake oružane snage i kada pojedine od njih služe agresivnim ciljevima, može postići samo ukoliko je društvo u cjelini organizovano i spremno da se suprotstavi agresiji. Isto toliko koliko želi

dobre odnose sa svima, SFRJ je odlučna da se suprotstavi svakom pritisku i da u slučaju oružane agresije vodi opštenarodni rat do pobjede.

U opštoj orijentaciji Saveza komunista u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti nemamo potrebe da bilo šta mijenjamo. Savez komunista će ubuduće morati još više i neposrednije da utiče na razvijanje svijesti i uvjerenja kod naših radnih ljudi i građana da su odbrana zemlje i zaštita tekovina revolucije stvar svih samoupravnih i drugih činilaca društva i da je svako, počev od mjesne zajednice i organizacije udruženog rada do federacije, odgovoran za izvršenje svog dijela obaveza.

U predlogu zaključaka ove sjednice polazi se od čvrste međusobne povezanosti opšte društvene stabilnosti i odbrambeno-zaštitne sposobnosti našeg društva. Borba za razvoj socijalističkih samoupravnih odnosa, bratstvo i jedinstvo, jugoslovenski socijalistički patriotizam i dosljedno ostvarivanje politike ekonomske stabilizacije u najneposrednijem su interesu odbrane i zaštite i bitan uslov nesmetanog i kontinuiranog rasta njihove snage i efikasnosti. Za naš još brži i potpuniji socijalistički razvitak važno je da dosljedno sprovedimo politiku i planove privrednog razvoja, uključujući i brži razvoj nedovoljno razvijenih republika, a posebno SAP Kosovo, zatim udruživanje rada i sredstava, jačanje jedinstva jugoslovenskog tržišta i potpuna afirmacija društvenog dogovaranja i samoupravnog sporazumijevanja.

Sve što jača jugoslovensku zajednicu jača i njen odbrambeno-samozaštitni sistem. Zato se Savez komunista mora boriti protiv svakog odstupanja u ostvarivanju dogovorene politike i kada su u pitanju mjere i akcije kojima se obezbeđuje porast proizvodnje, poboljšanje snabdjevenosti tržišta i planirani porast cijena. Za realizaciju utvrđene politike SK na tom području i uspješnije rješavanje ekonomsko-socijalnih problema i teškoća potrebna je još veća kolektivna i lična odgovornost. Na području odbrane i zaštite ovo je od izuzetnog značaja. Kad su u pitanju cijene i njihov brz porast, moram da naglasim da će nestabilnost na tom području, ukoliko se ne spriječi, dovesti u pitanje planiranu modernizaciju JNA.

Sa stanovišta odbrane zemlje isto tako je važno da SK u svim sredinama povede odlučniju borbu protiv neopravdanih socijalnih razlika, bogaćenja mimo rada, mita, korupcije, protekcije i drugih deformacija koje negativno utiču na političko raspoloženje radnih ljudi i građana. Većom aktivnošću svih samoupravnih činilaca društvene samozaštite, a i poreskom politikom, efikasnijim radom inspeksijskih službi, SDK i drugih državnih organa — takođe se u

tome mogu i moraju postići značajni rezultati. Komiteti za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu mogu mnogo da podstaknu rješavanje tih problema.

Dosljedno oživotvorenje stavova Predsjedništva CK SKJ usvojenih na sjednici od 17. februara ove godine, ima dalekosežan značaj za ostvarivanje mjera ekonomske stabilizacije, a to znači i za dalje jačanje odbrambenog potencijala našeg društva.

U daljem organizovanju i osposobljavanju za odbranu Savez komunista mora polaziti od obilježja aktuelne vojno-političke situacije i tendencija njenog razvoja. Sadašnje prilike u svijetu, o kojima je već bilo riječi, podstiču jačanje vojnih efektivna i njihovo angažovanje za vršenje pritisaka, vođenje lokalnih ratova i za agresiju.

S obzirom na najavu sve većih finansijskih izdataka za oružane snage, realno je očekivati ukupno jačanje oružanog potencijala, pogotovo dalji rast udarne i vatrene moći armija velikih sila. Na razvoj vojno-političke situacije, može da utiče, osim jačanja vojnih snaga, i stalno narastanje vojnonaučnog i tehničko-tehnološkog kompleksa, koji omogućava usavršavanje postojećih i stvaranje novih, zastrašujućih, u prvom redu ofanzivnih borbenih sredstava, čijom bi se pojavom mogao izmijeniti vojni odnos snaga u svijetu.

Savez komunista, na kom je istorijska odgovornost za razvoj i zaštitu tekovina naše revolucije, moraće da i ubuduće pažljivo prati zbivanja u međunarodnim odnosima i da pravovremeno preduzima neophodne mjere za jačanje odbrane i bezbjednosti zemlje. U tom pogledu stavovi Jedanaestog kongresa SKJ o područstvivanju poslova opštenarodne odbrane i društvene samozaštite — i danas su veoma aktuelni. Savez komunista i ubuduće treba da uočava i rješava sva konkretna pitanja u odbrambenoj politici društva kojima je uslovljeno brže područstvivanje u ovoj oblasti. Na sadašnjoj etapi razvoja jedinstvenog sistema odbrane i zaštite najznačajnije je osigurati da se svi radni ljudi i građani angažuju na odbrambeno-samozaštitnim zadacima, jer Titova koncepcija odbrambene organizacije cijelog naroda crpe svoju moć i efikasnost iz inicijative i stvaralaštva najširih slojeva stanovništva i iz aktivnog djelovanja svih samoupravnih, društveno-političkih i državnih institucija.

U daljem organizovanju i osposobljavanju društva za odbranu, SK treba da pokloni punu pažnju svrstavanju svih radnih ljudi u postojeće oblike odbrambeno-zaštitnog organizovanja, a ako je to potrebno, moraćemo, osobito u društvenoj bazi, da stvaramo i nove jedinice teritorijalne odbrane, civilne zaštite i druge. Takođe je neophodno da se i sve institucije društveno-političkog i ekonomskog

sistema zemlje preko mirnodopskih poslova osposobljavaju za uspješno obavljanje svojih ustavnih obaveza u slučaju da naše društvo bude ugroženo.

Dalje organizaciono i borbena osposobljavanje i jačanje oružanih snaga — naš neposredni zadatak

Zbog jačanja oružanog potencijala u svijetu potrebno je da stalno usavršavamo naše oružane snage. Njihovom planskom izgradnjom i opremanjem, oslonjenim na ukupan razvoj našeg društva, mi ćemo i ubuduće obezbjeđivati to da one budu tako borbena osposobljene da obeshrabre svaki pokušaj pritiska ili drugu vrstu ugrožavanja nezavisnosti, teritorijalne cjelokupnosti i samoupravnog sistema Jugoslavije.

Razvoj naših oružanih snaga odgovara potrebama vođenja odbrane u našim uslovima, odnosno koncepciji opštenarodne odbrane. One su osposobljene da se suprotstave savremeno opremljenim i naoružanim armijama agresora. Dalja izgradnja takve vojne organizacije pretpostavlja njeno stalno usavršavanje, naoružavanje naj-savremenijom ratnom tehnikom, efikasan mobilizacijski sistem, a prije svega visokokvalitetnu obuku armijskog sastava, pogotovo starješina i komandi. Razumljivo je da moderne oružane snage moraju imati oslonac u snažnoj i zdravoj privredi, kako bi bile materijalno obezbijeđene i sposobne za vođenje dugotrajnog opštenarodnog odbrambenog rata.

U tekućem srednjoročnom razdoblju posebna pažnja će se posvetiti skladnom razvoju vidova, rodova i službi naših oružanih snaga, i povećanju njihove borbene sposobnosti za odbranu kopnenog, vazdušnog i pomorskog prostora, odnosno svakog dijela naše teritorije. Organizaciju i formaciju JNA i TO još više ćemo prilagoditi našim uslovima i učiniti efikasnijim i racionalnijim. Formacija jedinica naših oružanih snaga će se, prema potrebi i u zavisnosti od rata, mijenjati — u jedinice će se primati onoliko boraca koliko zahtijevaju ratne okolnosti. Kad se front približava teritoriji društveno-političke zajednice, velika većina radnih ljudi sliče se u postojeće jedinice TO ili JNA. Ostali će se uvrstiti u civilnu zaštitu i druge organizacije koje pomažu u vođenju oružane borbe.

Kad prođe front i prilike se na teritoriji normalizuju, najveći dio radnih ljudi nastaviće proizvodnu i druge aktivnosti. Tako će biti i u dubini naše teritorije — u borbi protiv vazdušnih desanata, ubačenih grupa i sl. Vojno komandovanje i komiteti za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu moraju se osposobiti za

tako gibak način reagovanja. Samo tako možemo da postignemo to da cjelokupna vojna organizacija, kao i širina i sveobuhvatnost našeg odbrambenog pokreta, bude u službi kako oružane borbe tako i zaštite teritorije i obezbjeđenja proizvodnje.

Konkretna rješenja će zavisiti od uslova u kojima se vodi oružana borba i od mogućnosti društveno-političkih zajednica u pogledu popune ljudstvom, naoružanjem i drugim materijalnim sredstvima. U svakom slučaju, nikome neće biti uskraćeno pravo da se bori, a svaki starješina, bilo da je u JNA ili u TO, mora da omogući svakom pojedincu — građaninu i patrioti naše zemlje da to svoje pravo ostvari.

Iz takvog načina saradnje oružanih snaga — JNA i TO — vidi se koliko su one povezane sa društvenim bićem zemlje, u čemu se i ogleda njihov narodni karakter. Takvu saradnju i povezanost s narodom, kao dragocjeno iskustvo, nosimo još iz narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije.

Gipkost takve organizacije oružanih snaga i pripreme društva za odbranu donijeće nam izvanredan spoj oružane borbe, drugih oblika otpora, proizvodnje za potrebe u ratu i za funkcionisanje cjelokupnog sistema. Takva koncepcija pripreme društva za odbranu i organizacije jedinstvenih snaga ONO i DS praktično znači oživotvorenje ideje o totalnoj organizovanosti i odbrani koja ima karakter opštenarodnog pokreta.

Savez komunista i društvo u cjelini treba i dalje da se angažuju u razvijanju teritorijalne odbrane, posebno u osnovnim organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama i opštinama. Njeno organizovanje treba još više da proizlazi iz konkretnih ocjena društvene osnovice, i to ne samo sa stanovišta oružane borbe već i potreba njene bezbjednosti. Razvojem TO valja stvarati uslove za što šire i raznovrsnije učešće radnih ljudi i građana, osobito žena i omladine u njoj. Još više pažnje moramo posvetiti obuci i materijalnom opremanju komandi, štabova i jedinica te značajne komponente naših oružanih snaga.

U svemu tome ni za trenutak se ne smije smetnuti s uma poruka i zahtjev druga Tita da jačanje moralno-političke snage, produblјivanje revolucionarno-klasnog i narodnog karaktera JNA i TO moraju ostati naše trajno opredjeljenje i jedan od osnovnih pravaca aktivnosti. Organizacija SKJ u oružanim snagama ima, u tom pogledu, posebnu ulogu i odgovornost.

Svestrani razvoj sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite pretpostavlja još veću brigu Saveza komunista i drugih organizovanih socijalističkih snaga za dalju izgradnju civilne za-

štite i službe osmatranja, javljanja, obavješćavanja i uzbuñivanja. Potrebno je uložiti nove napore, osobito u opštinama i gradovima, da bi se i jedna i druga komponenta saobrazile savremenim potrebama.

U razvoju civilne zaštite treba insistirati na većoj masovnosti i boljem osposobljavanju stanovništva u toj oblasti. Posebno se mora voditi računa o tome da se izgradi dobar sistem zaštite u velikim gradovima i industrijskim zonama, jer će se glavni problemi civilne zaštite rješavati upravo u njima. Masovnu osnovicu te značajne komponente ONO i DS treba da čine organizacije koje se, po prirodi svoje djelatnosti, bave ili se mogu baviti zaštitom i spasavanjem. Jedinice civilne zaštite treba osposobljavati i kao borbenne sastave za voñenje oružane borbe, zaštitu teritorije i raznih dobara na njoj — kulturnih i drugih.

Savremene armije, a posebno one koje se spremaju za odbranu nezavisnosti svoje zemlje sopstvenim snagama i sredstvima, u prvom redu se oslanjaju na vlastiti naučni potencijal. U opremanju naših oružanih snaga mi se dosljedno držimo načela da se oslanjamo na sopstvene snage, na materijalni potencijal zemlje i naš naučni kadar. Zbog toga i naučni rad u oblasti opštenarodne odbrane i društvene samozaštite treba ubuduće da se još izrazitije objedini s naučnoistraživačkim radom u zemlji. Zajedničkim snagama moramo brže dolaziti do domaćih rješenja u proizvodnji svega onog što nam je za odbranu zemlje potrebno. Nauka treba da postane čvršći oslonac i realna snaga jugoslovenskog društva u njegovoj odbrani i zaštiti.

Pripremanje privrede i društvenih djelatnosti za rad i funkcionisanje u ratnim uslovima veoma je složen dio odbrambenih aktivnosti. Ta složenost se ogleda u tome što se cjelokupna privreda javlja kao opslužujuća snaga odbrane zemlje i njen odlučujući oslonac, ali i zbog toga što bi u savremenim ratnim uslovima privredni kapaciteti i njena infrastruktura bili izloženi snažnim ratnim dejstvima i razaranjima. Polazeći od planova odbrane i sistemskih rješenja, radne organizacije u privredi treba i dalje da se pripremaju za proizvodnju i u najtežim uslovima, a u isto vrijeme i da se osposobljavaju za učestvovanje u oružanoj borbi. Zbog svega toga se organizacijama Saveza komunista u organizacijama udruženog rada postavljaju veoma odgovorni zadaci.

Sa stanovišta obezbjeñenja neophodnih materijalnih sredstava za voñenje borbe i otpora na cijeloj teritoriji naše zemlje veoma je značajno da se što više radnih organizacija preorijentiše kad zatreba, na proizvodnju oružja, municije i drugih borbenih potreba. Po-

gotovo za to moraju biti osposobljene organizacije udruženog rada namjenske proizvodnje, čijoj tehničko-tehnološkoj modernizaciji, kadrovskoj popunjenosti i osposobljenosti moramo pokloniti više pažnje. Proizvodnja u složenim ratnim uslovima podrazumijeva obezbjeđenje dovoljno sirovina, repromaterijala, izvora energije, sredstava za rad i dr. — iz sopstvenih izvora ili blagovremeno stvorenih materijalnih rezervi.

Prema tome, da bi se mogao uspješno voditi opštenarodni odbrambeni rat treba sve dijelove društva jačati i dalje pripremati.

U isto vrijeme treba posebno insistirati na što boljem obučavanju i boljoj obučenosti pripadnika oružanih snaga, radnih ljudi i građana, a pogotovu omladine. Razgranat sistem opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, a posebno teški uslovi vođenja savremenog rata, nameću potrebu za još organizovanijom obukom i povećanim naporima cijelog društva, a prije svega njegovih osnovnih ćelija — mjesnih zajednica, radnih organizacija, škola, sportskih i društvenih organizacija, kako bi se osiguravala vrhunska obučenost za učešće u odbrani i zaštiti stanovništva od upotrebe sve razornijih sredstava za masovno uništavanje. Takvim angažovanjem i obukom »kroz rad i uz rad« ostvarićemo ne samo masovnost već i neophodnu ekonomičnost i racionalnost.

Da bi se osvojile pozicije, ali po mogućstvu bez oružanog sukoba, prije svega bez svjetskog, danas se u svijetu sve više primjenjuje strategija specijalnog rata. Nju čini kompleks dobro pripremljenih aktivnosti na ideološkom, političkom, psihološko-propagandnom, ekonomskom, vojnom i naročito obavještajno-subverzivnom planu protiv zemlje prema kojoj su one usmjerene. Odbrana i zaštita od tih aktivnosti stalan je zadatak Saveza komunista i drugih društvenih subjekata i sastavni je dio borbe za očuvanje nezavisnosti, društveno-političkog sistema i svih vrijednosti našeg društva.

Naša zemlja se do sada uspješno suprotstavljala svima koji su nasrtali na njenu nezavisnost i jedinstvo zahvaljujući tome što se Savez komunista Jugoslavije, naša radnička klasa i svi radni ljudi i građani jedinstveno i odlučno bore protiv svih onih koji ugrožavaju tekovine naše revolucije.

Želim da naglasim potrebu da ubuduće posvetimo više pažnje ostvarivanju društvene samozaštite, u svim njenim sadržajima, naročito jačajući preventivno djelovanje.

Samozaštitne mjere i akcije svih subjekata treba više usmjeriti protiv svih onih pojava koje ometaju sprovođenje ekonomske stabilizacije, i ka zaštiti socijalističkog samoupravljanja, samouprav-

nih i drugih prava radnih ljudi i građana. Odlučnije se mora raditi i na suzbijanju privrednog kriminala i svih drugih oblika ugrožavanja društvene imovine. U oblasti bezbjednosti saobraćaja takođe je neophodna šira i efikasnija društvena akcija, jer učestale nesreće u putnom i željezničkom prometu donose nenadoknadive gubitke i mogu da imaju vrlo velike političke i druge posljedice. Uz kontinuirani razvoj organa unutrašnjih poslova i drugih stručnih organa društvene samozaštite, potrebno je da svi naši građani i samoupravne institucije uzimaju na sebe još veću odgovornost u toj oblasti.

Komiteti za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu takođe treba više da se angažuju na zadacima društvene samozaštite, da koordiniraju napore svih subjekata društva na učvršćivanju stabilnosti i kohezije naše socijalističke zajednice i da daju svoj doprinos u angažovanju svih subjektivnih snaga u sprovođenju zadataka postavljenih na XI kongresu. Komiteti za opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu će i dalje nastojati da se afirmišu kao značajan činilac socijalističke samoupravne demokratije i ostvarivanja vodeće uloge SKJ u pripremanju zemlje za odbranu i za zaštitu društveno-političkog sistema i svih vrijednosti našeg društva.

Veliku odgovornost za sprovođenje tih i drugih zadataka o kojima se govori u materijalu imaju komunisti, organizacije i organi Saveza komunista Jugoslavije. Potrebno je, otuda, uložiti još više napora kako bi Savez komunista postao još organizovaniji i akciono sposobniji, jer je to osnovna pretpostavka jačanja njegove vodeće idejno-političke uloge i još uspješnijeg djelovanja u svim oblastima, pa i u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti.

Mislim da u ovom trenutku poseban značaj ima dalja afirmacija uloge i osposobljavanja članstva i osnovnih organizacija SK za zadatke na području odbrane i bezbjednosti, i razvijanje takvih odnosa u našoj partiji koji će isključivati svaki nesklad između riječi i djela i svaki oblik komformističkog i oportunističkog ponašanja. Inače, radi jačanja svoje povezanosti sa širokim masama i svim organizovanim socijalističkim snagama, još potpunije se moramo koristiti mogućnostima koje pruža djelovanje u društveno-političkim organizacijama, a posebno u Socijalističkom savezu.

Savez komunista dijeli nešto više od godinu dana od XII kongresa. To nije dugo razdoblje, ali ipak pruža mogućnost da se mnogo učini u svim sferama života i rada. Uvjereni smo da će aktivnost u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti, koja će se sprovoditi u organizacijama udruženog rada, mjesnim zajednicama, opštinama, pokrajinama, republikama i organima i organizacijama u federaciji, i u tom razdoblju biti dinamična i plodna. Dosadašnji rezultati u ostvarivanju stavova XI kongresa SKJ ispunjavaju vjerom i optimizmom i podstiču na dalji stvaralački rad svakog komunistu i radnog čovjeka naše zemlje.

Mir na granicama najvažniji je uslov našeg razvoja i napretka. Zbog toga moramo i dalje činiti sve što je potrebno kako bismo sistem opštenarodne odbrane i društvene samozaštite razvijali u svim njegovim dijelovima, jer samo tako možemo biti sigurni da će bezbjednost našeg društva biti zagarantovana. Svjesni smo, pri tome, činjenice da je snaga naše odbrane i zaštite u samoupravljanju, u bratstvu, jedinstvu i ravnopravnosti naših naroda i narodnosti, u nesvrstanoj spoljnoj politici, u našoj organizovanosti i spremnosti da očuvamo slobodu i nezavisnost i pravo na sopstveni put u razvoju i izgradnji zemlje. Zato u jačanju tih tekovina naše revolucije i vidimo osnovni pravac daljeg snaženja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija ostaje i dalje odlučno na tom putu — na Titovom putu, neprekidno pružajući nove dokaze da u tome nema niti će biti bilo kakvog kolebanja i skretanja.